

Výbor pro sexuální menšiny

Zápis ze schůze dne 3. listopadu 2009

Místo zasedání: Úřad vlády, Vladislavova 4, Praha 1

Přítomni:

Martina Štěpánková, Klára Laurenčíková (MŠMT), Jiří Hromada, Tereza Mikšaníková, Lucie Otáhalová, Ivo Procházka, Jan Wintr, Irena Köhlerová (MZdr.) K. Masalová (MZdr.), G. Smetáková, Džamila Stehlíková, Matyáš Zrno (zástupce V. Michalce, MPSV), Veronika Jaňourová (MV), Jiří Louženský.

Omluveni:

Kateřina Smolíková (MS), Petr Kodl, Slavomír Goga, Vít Michalec (MPSV), David Tišer, Olga Pechová, Martin Strachoň, Markéta Hronková, Věra Sokolová, Kateřina Beňová.

Hosté:

Marta Miklušáková (UNHCR)
Jan Litomiský (zmocněnec vlády pro lidská práva)

Zasedání řídila předsedkyně výboru Martina Štěpánková.

1. Rozdílná situace při promíjení dokladů u azylantů/poživatelů doplňkové ochrany

M. Štěpánková uvedla, že § 25 zákona o registrovaném partnerství stanoví doklady potřebné k uzavření partnerství. Matriční úřad může prominout některé tyto doklady, je-li jejich opatření spojeno s těžko překonatelnou překážkou. Prominutí dokladů se ale nevztahuje na osoby, kterým byla udělena doplňková ochrana a na osoby, které jsou v azylovém řízení.

Původní verze zákona o registrovaném partnerství hovořila o tom, že tyto doklady lze u osoby, kterým byl udělen azyl, nahradit čestným prohlášením.

M. Miklušáková hovořila o zavedení tzv. doplňkové ochrany, která byla zavedena do právního řádu ČR v roce 2006 v souvislosti s implementací tzv. kvalifikační směrnice. Tato doplňková ochrana vystupuje jako jistý „mladší sourozenec“ azylu, uděluje se na kratší dobu (minimálně ale na dobu 1 roku), uděluje se cizinci, který nesplňuje podmínky pro udělení azylu, jestliže by cizinci hrozilo ve státě původu např. nelidské či ponižující ochrany. ČR ale uděluje doplňkovou ochranu cca ve stejném rozsahu jako azyl. UNHCR se setkalo s případem Kubánce, který byl držitelem

doplňkové ochrany a chtěl uzavřít registrované partnerství, avšak nebylo mu to umožněno, neboť nedoložil potřebné doklady.

Důvodem tohoto rozdílného zacházení je zřejmě to, že zákon o registrovaném partnerství se přijímal o něco dříve než novela zákona o azylu. Tuto novelu provázela novelizace řady doprovodných zákonů, např. školského zákona.

Doporučuje nahradit termín „azyl“ termínem „mezinárodní ochrana“. Otázka je, zda do okruhu osob zařadit také osoby, které jsou teprve v řízení, tj. kterým ještě nebyla mezinárodní ochrana udělena. Zde by byla obava z případného zneužívání.

Uvedla, že u osob s doplňkovou ochranou, které tuto získaly z důvodu své homosexuality, se jedná o ojedinělé případy. Jedná se většinou o občany Iráku, Běloruska, Kuby – jsou to tedy situace, kdy nelze předpokládat kontakt se zemí původu. Doporučila, že by bylo vhodné tento problém předjednat s Odborem azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra. Domnívá se, že s touto otázkou by MV mohlo souhlasit.

Závěr:

M. Štěpánková navrhla zaslat dopis MV, s tím, že by se slovo „azyl“ nahradilo slovem „mezinárodní ochrana“. Členové výboru se budou moci k dopisu vyjádřit před jeho odesláním.

2. Jednací řád a programové prohlášení výboru

K návrhu jednacího řádu:

Výbor diskutoval o jednotlivých ustanoveních jednacího řádu. Diskuse je zaznamenána v příloženém souboru „Jednací řád-verze 6“ formou sledování změn.

Závěr:

Jednací řád byl jednomyslně schválen

K programovému prohlášení

J. Litomiský uvedl, že je neobvyklé, že výbor přijímá programové prohlášení. Dále zpochybnil tvrzení, že sexuální orientace zakládá příslušnost k nějaké komunitě. Podle jeho názoru výbor konstruuje kolektivní práva, mělo by se nicméně naopak jednat o práva individuální. Řada jedinců odlišně sexuálně orientovaných třeba k této komunitě nechce patřit. Dle jeho názoru je působnost stanovena statutem, není potřeba k tomu přijímat programové prohlášení a doplňovat to usneseními Rady.

D. Stehlíková reagovala, že programové prohlášení definuje náplň činnosti výboru. Je to trend nově vznikajících výborů. Výbory by neměly řešit otázky, které jim nepřísluší, jde o mantinely, které se nastavují jejich činnosti. Co se týče příslušnosti ke komunitám, to je věcí lidí, kteří se ke komunitám hlásí, je to jeden z výdobytků moderní demokracie.

J. Hromada navázal, že sexuální menšiny mají stále ještě odpůrce, ti se snaží snižovat konání, o které výboru jde. Programové prohlášení je odpověď na kritiky, kteří vidí za sexuálními menšinami pouze sex. Je to vodičko pro lidi, co výbor vlastně činí, co je jeho obsahem.

K. Laurenčíková uvedla, že prohlášení ničemu neškodí, není to nic proti ničemu, dává výboru obsah, každý bude moci chápat, o co výboru jde.

M. Zrno uvedl, že příslušníci sexuálních menšin tvrdí, že jsou příslušníci normální společnosti. Programové prohlášení hovoří o kulturních a sociálních specifikách, které ovšem zde mezi členy výboru nejsou patrné.

D. Stehlíková uvedla, že komunita zde existuje, funguje a významně se podílí na společenských procesech. Je zde nebezpečí extremismu a je třeba chránit sexuální menšiny, které jsou ohrožené. Proto je dobré mít programové prohlášení. Navrhla, aby programové prohlášení bylo psáno v přítomném čase.

J. Litomiský poznamenal, že se obává, že výbor se degraduje na zájmovou skupinu. D. Stehlíková a T. Mikšaníková konstatovaly, že ostatní výbory jsou také „zájmovými skupinami“.

M. Zrno se ptá, jestli sexuální orientace zakládá to, že tito lidé tvoří menšinu definovanou vlastními kulturními a sociálními specifiky.

M. Štěpánková uvedla, že je rozdíl mezi minoritou a komunitou – členem minority se člověk rodí, ale jako člen komunity se nemusí definovat. Členem LGBT komunity tak může být i heterosexuální člověk.

I. Köhlerová navrhla zařadit 4. odstavec na úvod textu jako preambuli.

J. Hromada uvedl, že je to interní dokument výboru, nebude jej kromě výboru nikdo schvalovat, může s ním být seznámena Rada, bude s ním seznámena veřejnost.

M. Štěpánková doplnila, že smyslem všech výborů je sbírat podněty od občanské společnosti, viz například dnešní podnět o mezinárodní ochraně. Vláda si za tímto účelem zřídila rady, rady si zřídily výbory. Členové občanské společnosti jsou zde od toho, aby vládě tyto problémy přinášeli a vláda rozhodne, zda se jedná o důležitou problematiku. Je samozřejmé, že se zde zabýváme určitou výsečí, stejně jako se zabývá například Vládní výbor pro zdravotně postižené.

Členové výboru poté hlasovali o pozměňovacím návrhu zástupkyně Ministerstva zdravotnictví (11-0-1). Návrh byl přijat.

Dále hlasovali o pozměňovacím návrhu K. Laurenčíkové (10-0-2), týkajícím se formulací na začátku 3. odstavce. Návrh byl přijat.

Dále se hlasovalo o pozměňovacím návrhu M. Zrna (6-2-4), týkajícím se vypuštění kulturních a sociálních specifik v poslední větě 3. odstavce. Návrh nebyl přijat.

V závěru bylo programové prohlášení odhlasováno jako celek: (10-0-2).

3. Dárcovství krve

J. Hromada uvedl, že po celá desetiletí muži, kteří mají sex s muži, nesmějí darovat krev. Toto diskriminační opatření se zatím nedaří změnit. Šíření HIV ovšem není pouze problémem gay minority, je to problém také osob heterosexuálně orientovaných. Formulace v poučení pro dárce krve naopak vede k opačnému efektu, kdy si gayové přečtou poučení, a jdou darovat krev, aniž by se k sexuální orientaci přihlásili. Zákaz dárcovství krve zrušilo dokonce Rusko. Gayové spadají do rizikové skupiny, mezi drogově závislé a prostitutky. Navrhuje změnu věty v poučení pro dárce krve – „Pokud se chováte rizikově, nesmíte darovat krev.“

Zástupkyně Ministerstva zdravotnictví I. Köhlerová uvedla, že pokud se jedná o systémový přístup, není v žádných dokumentech a doporučeních explicitně uvedeno, že homosexuální styk mezi muži je kontraindikací k dárcovství krve. Jsou k dispozici dokumenty transfúzních stanic předávané dárčům krve. Jedná se jednak o Dotazník pro dárce krve a Poučení dárce krve. V Dotazníku pro dárce krve je výslovně uvedeno:

Před vyplněním dotazníku se seznamte, prosím, s **„Poučením dárce krve“**

1. Seznámil(a) jste se s poučením o rizikovém chování z hlediska darování krve a rozumíte mu? ..... ano ne
2. Patříte do některé skupiny s rizikovým chováním? (viz „POUČENÍ DÁRCE KRVE“)..... ano ne

Následně I. Köhlerová seznámila účastníky jednání s tou pasáží Poučení dárce krve, kde jsou dárce seznamováni s tím, co zvyšuje riziko přenosu infekce krví k příjemci. Jsou tam vyjmenována riziková chování, mimo jiné je uvedeno rizikové sexuální chování. Jedním z 6 bodů uvedeného rizikového sexuálního chování je i tento bod:

- pohlavní styk mezi muži (platí i pro sexuální partnerku tohoto muže).

Tyto 2 dokumenty (vzorové dotazníky pro dárce krve a vzorová poučení pro dárce krve) jsou od roku 2007 vypracovány Společností pro transfúzní lékařství ČLS JEP a doporučeny transfúzním pracovištím, vycházejí ze Směrnice Komise 2004/33/ES. Transfúzní stanice musí garantovat kvalitu. V r. 2008 byla Výborem ministrů (EU) přijata Rezoluce

o odpovědnosti dárců a omezení při darování krve a krevních složek, v jejímž závěru je uvedeno, že cit.:

...aby státy

1. zajistily, aby transfuzní služba skutečně zodpovídala za kvalitu a bezpečnost odebrané krve, krevních složek a transfuzních přípravků; transfuzní služba by měla především:

4.1. být odpovědná za konečné přijetí nebo nepřijetí dárců krve na základě stanovení rizika vycházejícího z pravidelně aktualizovaných epidemiologických údajů a to při vědomí práva příjemců krve na ochranu jejich zdraví, a z toho vyplývající povinnosti minimalizovat riziko přenosu infekčních nemocí. Toto právo a povinnosti převažují nad jakýmkoli jinými skutečnostmi, včetně přání jednotlivců darovat krev.

Tento bod byl opakovaně zdůrazňován a doplněn aktuálními epidemiologickými údaji ze SZÚ, kdy je zřejmé, že počet nakažených HIV při homosexuálním přenosu je řádově vyšší než počet nakažených při heterosexuálním přenosu.

J. Hromada - Celkový počet HIV pozitivních za 20 let je 1 300 v celé ČR, z toho 714 homosexuálních přenosů, 393 heterosexuálních přenosů.

Explicitně není sice gay minorita jmenována, ale každý, kdo si Poučení přečte, spojí sex mezi muži s ní. Podporuje homofobní přesvědčení, že všichni gayové jsou promiskuitní a šířením pohlavních chorob jsou nebezpeční společností – která se musí plošným zákazem možnosti darovat krev před VŠEMI z gay minority, kteří žijí jako majorita intimně – CHRÁNIT.

Není možné upírat tuto možnost např. registrovaným partnerům, kteří žijí ve věrném vztahu nebo těm z minority, kteří zodpovědně dodržují pravidla bezpečnějšího sexu.

Přestože podíl incidence HIV je homosexuálním přenosem padesátiprocentní, celkový výskyt je za 20 let nepatrný (700 případů), že k plošnému ohrožení české společnosti dojít nemůže.

Je až komické, když předseda krajské gay organizace je zároveň předsedou dárců krve téhož kraje – a nositelem Janského zlaté plakety. Účinek opatření je v praxi nulový.

Zopakoval, aby se doporučení týkalo všech občanů, kteří provozují nechráněné, rizikové praktiky a nediskriminovalo svým doporučením sta tisíce občanů nevinných. V době, kdy krev stále chybí...

D. Stehlíková – je nutné jednat s odbornou společností. Měly by být popsány rizikové techniky. Požádala výbor, aby ji pověřil spolu s I. Procházkou a zástupkyní Ministerstva zdravotnictví k jednání na odborné úrovni se Společností pro transfuzní lékařství.

K. Laurenčíková – bylo by záhodno podívat se na tyto formuláře v zahraničí. Je potřeba zaměřit poučení na konkrétní rizikové praktiky.

4. Různé

J. Hromada - přečetl s nadsázkou úvod článku z iDnes.cz ze 7.7. 2009, který reagoval na poslední zasedání výboru slovy: „Redakce iDnes.cz má k dispozici zápisky jednoho z účastníků jednání výboru pro sexuální menšiny. Podle nich je atmosféra téměř rodinná a připomíná více jednání aktivistů. ..Jednání ... bylo od počátku charakterizováno velmi familiární atmosférou (tykání, oslovování se křestními jmény) a dominantní úlohou Jiřího Hromady...“ J. Hromada oslovil anonymního kritika s tím, že výbor vznikl proto, aby pomáhal, ne škodil LGBT minoritě.

Kritikovo jednostranné hodnocení jednání výboru je dle J. Hromady vzdálené objektivnímu svědectví. Výbor je si vědom své odpovědnosti a možností. To, že si jeho členové v oblasti hájení lidských práv rozumějí je jeho klad, spíše než podnět ke kritice.

Závěr:

Výbor pověřuje D. Stehlíkovou, I. Procházkou a I. Köhlerovou k jednání na odborné úrovni se Společností pro transfuzní lékařství v této věci. Pověření zástupci budou výbor informovat na příštím jednání o dosaženém pokroku.

Přílohy:

- Jednací řád výboru
- Programové prohlášení výboru

V Praze dne 6. listopadu 2009

Zapsala Lucie Otáhalová

Zápis opraven a doplněn dle připomínek I. Köhlerové (13.11.2009) a J. Hromady (3.12.2009).